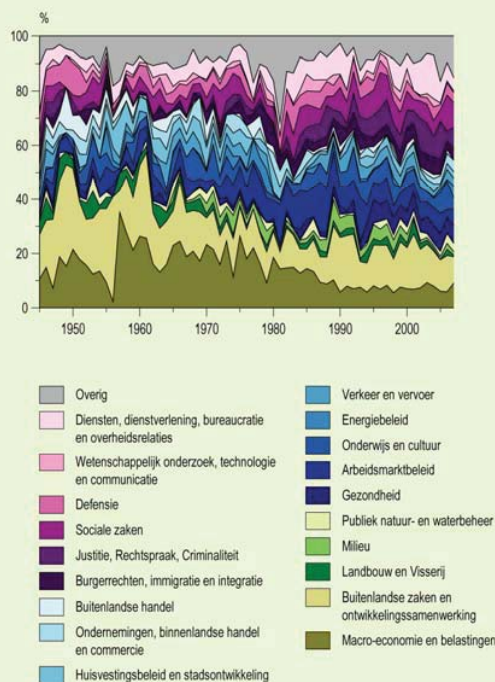

Responsieve overheid

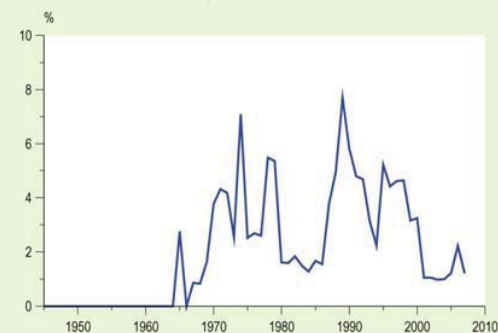
Hoe, waarom, wanneer, onder welke voorwaarden komen milieu beleidsthema's op de maatschappelijke en politieke agenda?

Doelen: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Inzicht verwerven in patronen van politieke en maatschappelijke agendavorming ➤ Ontwikkelen van publieke sturingsinstrumenten om agendavorming te monitoren en te beïnvloeden 	Contactpersoon: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Gerard.Breeman@wur.nl ➤ Leerstoelgroep bestuurskunde, Wageningen
Onderzoeksmethoden: Universele onderwerpcodering van diverse politieke en maatschappelijke "agenda's" <ul style="list-style-type: none"> ➤ Politieke agenda: Troonredes, regeringsverklaringen en Kamervragen ➤ Maatschappelijke agenda: NRC krantenartikelen, wetenschappelijke rapporten en kiezersonderzoek ➤ Beleidsverandering: wetgeving en budgetveranderingen Probleem- en actoren analyse <ul style="list-style-type: none"> ➤ Framing ➤ Institutionele fricties ➤ Actoren interacties 	Wat kunnen we voor afnemers betekenen? <ul style="list-style-type: none"> ➤ Trend analyses: politiek en media (wat staat er op de agenda) ➤ Hervormingsanalyse ('vinger aan de pols' in andere landen / sectoren) ➤ Beïnvloedingsonderzoek (actoren-analyse: wie zet wat op de agenda) ➤ Institutionele fricties (internationaal / regionaal) (<i>venues</i>) ➤ Analyse van <i>problem-framing</i> / <i>tone</i> (i.s.m. sociale psychologie) ➤ Stemningsanalyse Tweede Kamer (zie politix.nl) ➤ Maatschappelijke monitor ("bill / issue of the week") ➤ Verkiezingswijzer (gebaseerd op daadwerkelijk stemgedrag: politix.nl)

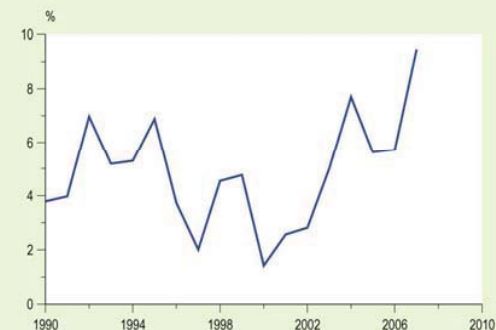
Relatieve aandachtsverdeling in troonrede

Uitspraken over milieu in troonrede

Uitspraken over milieu in wetgeving

Voorlopige conclusies

- Aandacht voor milieuonderwerpen is conjunctuur gevoelig
- Probleemframing verloopt van sectorale definities (bodem, lucht, water), naar het catch-all begrip "klimaatverandering"; wetgeving blijft sectoraal
- Weinig aandacht voor milieu in troonredes vanaf 2000
- Vooral noviteiten (eerste nationaal milieubeleidsplan, milieubalans etc.) zijn aandachtsvormend
- Politieke aandachtsvorming vooral door combinaties van nationale en internationale gebeurtenissen
- Nieuwe regering leidt tot minder beleidsverandering dan een zelfde coalitie in tweede termijn.
- Media aandacht vooral door makkelijk te dramatiseren gebeurtenissen.